

Raision kaupungin yleiset hankintaohjeet

Kaupunginhallituksen 14.5.2012 hyväksymät, voimaantulo 1.6.2012.

1. Yleiset ohjeet

1.1. Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (Hankintalaki 348/2007) ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalveluiden alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetussa laissa (Erityisalojen hankintalaki 349/2007), kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä kunnan hankintatoimen johtosäännössä määrätään, kunnan ja kuntakonserniin kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa noudatetaan näitä ohjeita. Hankintaohjeet ovat toissijaiset voimassaolevaan lainsäädäntöön nähden.

Mikäli hankinnassa käytetään sähköistä huutokauppaa tai dynaamista hankintajärjestelmää, hankintaan sovelletaan lisäksi lakia sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä (698/2011).

Hankinnalla tarkoitetaan kunnan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Hankinnalla ei kuitenkaan tarkoiteta esimerkiksi kiinteän omaisuuden hankintaa ja vuokrausta.

Kunnan ja kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Kunnan sidosyksiköiltä tehtävien hankintojen osalta hankintalain soveltuminen arvioidaan hankintalain 10 §:n ja oikeuskäytännön perusteella.

1.2. Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty.

Hankinnoissa on hankinnan suuruudesta riippumatta noudatettava avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjoajaehdokkaita, tarjouksentekijöitä ja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

1.3. Yhteishankinta ja kuntien välinen yhteistyö

Hankinnat suoritetaan hajautetusti keskuksissa, ellei kaupunginhallitus ole määrännyt hankintaa tehtäväksi keskitetysti.

Kuntien, kuntayhtymien sekä julkisten hankintaorganisaatioiden kanssa on hankinnoissa ja niiden toteuttamisessa pyrittävä tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön.

1.4. Laatuvaatimukset

Hankinnoille on asettava riittävät laatuvaatimukset, mutta niitä ei saa asettaa korkeammiksi kuin mitä kulloinkin on tarpeellista kyseisen hankinnan kannalta.

Hankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin tavaramalleihin ja -laatuihin sekä suorittamaan ne sellaisena ajankohtana ja sellaisissa erissä, että pakkaus-, kuljetus-, huolinta- ja muut hankintakustannukset ovat mahdollisimman alhaisia. Tavaroiden osalta käytetään yleisiä standardeja, ellei erityisistä syistä muuta johdu.

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja -kuormitukset sekä kiertämysmahdollisuudet elinkaaren aikana.

Tilaaaja voi edellyttää, että tarjoaja noudattaa tuotteiden valmistuksessa tai palvelujen tuottamisessa yleisesti hyväksyttyä laatu- tai muuta järjestelmää. Tilaaaja voi laatu järjestelmän sijasta edellyttää muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

1.5. Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, oma varasto on rajoitettava niin pieneksi kuin se toiminnan kannalta on järkevää. Hankinnasta ja varastoinnista poikkeusoloja varten (velvoitevarastointi) on säädetty erikseen.

1.6. Hankinnan arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta mahdollista kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös optiovuodet. Mikäli hankinta toteutetaan useana osahankintana, pääsääntöisesti ilmoitusvelvollisuus ja kilpailutusmenettely riippuvat siitä, mikä on hankinnan kokonaisarvo. Tarkemmin ennakoidun arvon laskemisesta säädetään hankintalain 17 §:ssä.

2. Hankintamenettely kansallisen kynnyksarvon alittavissa hankinnoissa eli ns. pienhankinnoissa

2.1. Yleistä

Kansallinen kynnyksarvo on 30.000 euroa (alv. 0 %) tavara- ja palveluhankinnoissa, 100.000 euroa (alv. 0 %) terveydenhoito- ja sosiaalipalvelujen hankinnoissa ja 150.000 euroa (alv. 0 %) rakennusurakoissa. Kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat ovat pienhankintoja, joihin ei sovelleta hankintalain säännöksiä muutoin kuin hankintaoikaisua koskevan muutoksenhakusäännöksen osalta.

2.2. Hankintamenettely

Pääsääntöisesti pienhankinnat suoritetaan avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Neuvottelumenettelyä ja suoraankintaa käytetään vain poikkeustapauksessa.

2.2.1. Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankinnasta ilmoitetaan julkisesti hankintayksikön parhaaksi katsomalla tavalla esim. sanomalehdessä, kunnan internet-sivuilla ja/tai Varsinais-Suomen Yrittäjien ylläpitämän hankinta-asiamiespalvelun internet-sivuilla. Kaikki hakukkaat voivat tehdä tarjouksen. Hankintapäätös tehdään saatujen tarjousten perusteella. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita ja kun kyseessä on hankinta, joka voidaan ratkaista vain hinnan perusteella.

2.2.2. Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään määrätyltä joukolta toimittajia, jotka arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi. Mahdollisimman tasapuolisen kilpailutilanteen luomiseksi tarjouspyyntö lähetetään riittävän monelle yritykselle. Tarjouspyyntö on lähetettävä vähintään kolmelle toimittajalle, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Myös sellaisilla toimittajilla, joilta ei ole pyydetty tarjousta, on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat, mikäli pyyntö esitetään ennen tarjousajan päättymistä. Määräaikaa, johon mennessä tarjoukset on jätettävä, ei tämän vuoksi tarvitse muuttaa. Hankintapäätös tehdään saatujen tarjousten perusteella.

2.2.3. Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyssä hankintapäätös tehdään ennakolta valituilta ehdokkailta saatujen tarjousten ja hankinnan ehdoista käytyjen neuvottelujen perusteella.

2.2.4. Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintasopimus tehdään yhden toimittajan kanssa ilman tarjouskilpailua. Suora hankinta on sallittu, jos hankinnan arvo on vähäinen eli tavarahankinnassa alle 3.000 euroa (alv. 0 %) ja palveluhankinta alle 5.000 euroa (alv. 0 %). Rakennusurakoissa ja sosiaali- ja terveystalouden palveluiden hankinnoissa pienhankinta voidaan suorittaa ilman kilpailua, jos kilpailuttaminen on epätarkoituksenmukaista.

Suorahankinta on sallittu myös, jos hankinnan laatu ja hintataso on yleisesti tiedossa, hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kun kyseessä on ennalta arvaamaton, poikkeuksellisen kiireinen hankinta.

3. Hankintamenettely kansallisen kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa

3.1. Yleistä

Kansallinen kynnyksarvo on 30.000 euroa (alv. 0 %) tavara- ja palveluhankinnoissa, 100.000 euroa (alv. 0 %) terveydenhoito- ja sosiaalipalvelujen hankinnoissa ym. hankintalain liitteen B mukaisissa palveluissa ja 150.000 euroa (alv. 0 %) rakennusurakoissa.

3.2. Avoin menettely

Kansallisen kynnyksarvon ylittävät hankinnat suoritetaan ensisijaisesti avointa menettelyä käyttäen. Tarjouskilpailusta on julkaistava hankintailmoitus kansallisella julkisten hankintojen sähköisellä ilmoituskanavalla (HILMA) siten kuin siitä on hankintalaissa ja -asetuksella tarkemmin säädetty.

Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus. Ennen saatujen tarjousten vertailua arvioidaan tarjousten jättäneiden yritysten kelpoisuus ja annettujen tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Valintaperusteena voi olla joko kokonaistaloudellinen edullisuus tai halvin hinta.

3.3. Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrättyltä joukolta toimittajia, jotka arvioidaan kelpoisiksi eli luotettaviksi ja toimintakykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta.

Tarjouskilpailusta julkaistaan hankintailmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisellä ilmoituskanavalla (HILMA) siten kuin siitä on asetuksella erikseen säädetty. Hankinnasta kiinnostuneiden yritysten tulee ilmoittautua eli jättää osallistumishakemuksensa hankintayksikön asettamaan määräaikaan mennessä. Osallistumishakemusten jättämistä varten on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus.

Tarjouskilpailuun hyväksyttävät toimittajat on valittava niiden osallistumishakemuksen jättäneiden ehdokkaiden joukosta, jotka täyttävät hankintalain edellyttämät ja hankintayksikön asettamat ominaisuudet ja muut vaatimukset. Hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, kuitenkin vähintään viisi ehdokasta.

Tarjouspyyntöasiakirjat lähetetään hankintayksikön valitsemille ehdokkaille samanaikaisesti. Ainoastaan silloin, kun osallistumishakemuksen jättäneitä ehdokkaita on vähemmän kuin kilpailuun on ollut tarkoitus ottaa mukaan yrityksiä, hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyyntöasiakirjat myös muille sopiviksi katsotuille yrityksille.

Tarjousten tekemiseksi varattavan ajan tulee olla riittävä ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus.

3.4. Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan hankintalaissa säädetyn erityisin perustein suorittaa neuvottelumenettelyllä.

a) Siirtyminen neuvottelumenettelyyn

Mikäli avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei saada yhtään hyväksyttävää tarjousta tai jos tarjoukset ylittävät olennaisesti talousarviossa varatut määrärahat, voidaan hankintalain 65 §:n 2 momentissa ja 25 §:n 1 momentissa säädetyn edellytyksin siirtyä neuvottelumenettelyyn. Tällöin tarjouspyynnön mukaisia sopimusehtoja ei saa olennaisesti neuvottelussa muuttaa. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät tarjouspyynnössä asetetut kelpoisuusehdot ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen.

b) Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona

Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen valitsemiensa toimittajien kanssa. Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona on mahdollinen hankintalain 66 §:ssä säädettyillä edellytyksillä.

3.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä erityisen monimutkaisessa hankinnassa. Sen soveltamisen edellytyksistä säädetään hankintalain 29 ja 30 §:ssä.

3.6. Puitejärjestelyt

Puitejärjestelyn käytön edellytyksistä säädetään hankintalain 31, 32 ja 65 §:ssä.

3.7. Suorahankinta

Suora hankinta on sallittu vain hankintalain 67, 27 ja 28 §:stä ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti.

4. Hankintamenettely EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa eli EU-hankinnoissa

4.1. Yleistä

EU-kynnysarvo on tavara- ja palveluhankinnoissa 211.000 euroa (alv. 0 %), erityisalojen hankintalain tarkoittamissa tavara- ja palveluhankinnoissa 422.000 euroa (alv. 0%) ja rakennus- ja käyttöoikeusurakoissa 5.278.000 euroa (alv. 0 %).

4.2. Avoin menettely

EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat suoritetaan ensisijaisesti avointa menettelyä käyttäen. Tarjouskilpailusta julkaistaan hankintailmoitus HILMA-kanavalla siten kun siitä on hankintalaissa ja -asetuksella tarkemmin säädetty. Tarjousajan on oltava vähintään 52 päivää, ellei hankintalaista muuta johdu.

Ennen saatujen tarjousten vertailua arvioidaan tarjousten jättäneiden yritysten kelpoisuus ja annettujen tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Valintaperusteena voi olla joko kokonaistaloudellinen edullisuus tai halvin hinta.

4.3. Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikön on tehtävä hankintailmoitus HILMA-kanavalla siten kun siitä on asetuksella erikseen säädetty. Hankinnasta kiinnostuneiden yritysten tulee ilmoittautua eli jättää osallistumishakemuksensa hankintayksikön asettamaan määräaikaan mennessä. Osallistumishakemuksen jättämistä varten on varattava vähintään 37 päivää, ellei hankintalaista muuta johdu.

Tarjouskilpailuun hyväksyttävät toimittajat on valittava niiden osallistumishakemusten jättäneiden ehdokkaiden joukosta, jotka täyttävät hankintalain edellyttämät ja hankintayksikön asettamat ominaisuudet ja muut vaatimukset. Hankintayksikkö voi ennalta rajata ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, kuitenkin vähintään viisi ehdokasta.

Tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää kirjallisen tarjouspyynnön lähettämisestä lukien, ellei hankintalaista muuta johdu.

4.4. Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan hankintalaissa säädetyn erityisin perustein suorittaa neuvottelumenettelyllä.

a) Siirtyminen neuvottelumenettelyyn

Mikäli avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei saada yhtään hyväksyttävää tarjousta tai jos tarjoukset ylittävät olennaisesti talousarviossa varatut määrärahat, voidaan hankintalain 25 § 1 momentissa säädetyn edellytyksin siirtyä neuvottelumenettelyyn. Tällöin tarjouspyynnön mukaisia sopimusehtoja ei saa olennaisesti neuvottelussa muuttaa. Uutta hankintailmoitusta ei tarvitse julkaista, jos neuvottelumenettelyyn otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät tarjouspyynnössä asetetut kelpoisuusehdot ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen.

b) Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona

Neuvottelumenettely itsenäisenä hankintamuotona on mahdollinen hankintalain 25 § 2 momentissa mainituin erityisin perustein.

4.5. Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä erityisen monimutkaisessa hankinnassa. Sen soveltamisen edellytyksistä säädetään hankintalain 29 ja 30 §:ssä.

4.6. Puitejärjestelyt

Puitejärjestelyn käytön edellytyksistä on säädetty hankintalain 31 ja 32 §:ssä.

4.7. Suorahankinta

Suora hankinta on sallittu vain hankintalain 27 ja 28 §:stä ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti.

4.8. Jälki-ilmoitus

Hankintayksikön on lähetettävä EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus viimeistään 48 päivän kuluessa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemisestä. Hankintayksikön on lähetettävä jälki-ilmoitus myös sosiaali- ja terveystalouden ja muista hankintalain B liitteen tarkoittamista palveluista, kun hankinnan arvo ylittää EU-kynnysarvon.

5. Tarjousten pyytäminen

5.1. Yleistä

Tarjouspyyntö tehdään kirjallisesti. Suullista tarjouspyyntöä voidaan käyttää ainoastaan pienhankinnoissa, joiden arvo on hankintaohjeen kohdassa 2.2.4. määritellyllä tavalla vähäinen. Suullista tarjouspyyntöä käytettäessä sen sisältö pitää dokumentoida riittävästi.

Mikäli tarjouspyyntöä ei julkaista HILMA-kanavalla tai pienhankinnoissa esim. sanomalehdessä, josta se on kaikkien halukkaiden tarjoajien saatavissa, tarjouspyyntö lähetetään samanaikaisesti ja samansisältöisenä kaikille ehdokkaille. Avoimessa menettelyssä kaikilla halukkailla on oikeus saada tarjouspyyntöasiakirjat, mikäli pyyntö esitetään ennen tarjousajan päättymistä. Tarjousaikana välttämättömiksi ilmenneet lisäykset tai muutokset tarjouspyyntöasiakirjoihin tai tarjousajan pidentäminen ilmoitetaan kaikille, joilta tarjous on pyydetty. Mikäli tarjouspyyntö on julkaistu HILMA-kanavalla, muutoksista on ilmoitettava ainakin ko. kanavalla.

Tarjouspyyntöön sisällytettävät oikeudelliset, tekniset, laadulliset ym. vaatimukset on laadittava niin selviksi, että tarjouksentekijät voivat niiden perusteella tehdä mahdollisimman yksiselitteisen tarjouksen ja että tarjoukset saadaan keskenään vertailukelpoisiksi. Valintaperuste (kokonaistaloudellisuus tai halvin hinta) on mainittava tarjouspyynnössä. Samoin toimittajan kelpoisuutta, tarjouksen ehdottomia vaatimuksia ym. tarjouspyynnön ehtoja koskevat arviointiperusteet on mainittava tarjouspyynnössä. Hankintalain kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on lisäksi otettava huomioon hankintalain asetetut vaatimukset tarjouspyynnölle (hankintalaki 40, 41, 42, 69 ja 70 §:t).

5.2. Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä on hankinnan arvosta, laadusta ja käytettävistä yleisistä sopimusehdoista riippuen ilmoitettava esimerkiksi:

- 1) tiedot hankintayksiköstä
- 2) hankinnan sisältö eli hankittavien tavaroiden ja palvelujen määrä ja erityisominaisuudet ja niiltä edellytettävät laatuvaatimukset
- 3) sovellettava hankintamenettely
- 4) toimittajan kelpoisuusvaatimukset ja sen osoittamiseksi vaadittavat asiakirjat
- 5) tarjouksen valintaperusteet (kokonaistaloudellisesti edullisin tai halvin tarjous) ja yksityiskohtaiset arviointikriteerit ja niiden pisteytys
- 6) voidaanko kokonaistarjouksen lisäksi tehdä osatarjouksia tai vaihtoehtoisia tarjouksia
- 7) vaatimus huolto- ja käyttöohjeista sekä koulutuksesta, joiden tulee sisältyä tarjoukseen
- 8) mahdollisten varaosien saantimahdollisuudet sekä tuotteen huolto- ja korjausmahdollisuudet ym.
- 9) hankittavan tavaran toimitusaika ja paikka
- 10) määräaika tarjouksen jättämiselle sekä osoite, johon tarjous on toimitettava samoin kuin tarjouskuoreen merkittävä tunnus
- 11) kuinka pitkään tarjouksen pitää olla voimassa
- 12) maksuehdot ja mahdolliset vakuudet
- 13) edellytetäänkö tarjoukselta kiinteää hintaa vai hyväksytäänkö myös hinnannuutosperusteeseen sidottu hinta, jolloin sidonnaisuus on ilmoitettava tarjouspyynnössä
- 14) vakuuttamisvelvollisuus
- 15) asiakirjoista mahdollisesti perittävä maksu
- 16) tarjouksen laatimiskieli
- 17) sovellettavat toimialakohtaiset yleiset sopimusehdot
- 18) sopimukseen sovellettava laki (noudatetaan Suomen lakia)

- 19) erimielisyyksien käsittelypaikka (Varsinais-Suomen kärjäoikeus)
- 20) kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa viittaus julkaistuun ennako- ja hankintailmoitukseen HILMA-kanavalla
- 21) tarjouksenjättäjän velvollisuus eritellä tarjoukseen mahdollisesti sisältyvät liike- ja ammattisalaisuudet
- 22) määräaika, johon mennessä tarjoajien on esitettävä hankintayksikölle tarjouspyyntöön liittyvät kysymykset ja miten tarjoajan on mahdollista saada yhteenveto vastauksista.

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia (teknisen eritelmän), sitä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tiettyyn tavaramerkkiin viittaaminen on kielletty. Mikäli tuotemerkkiin viittaaminen on välttämätöntä, on mainintaan liitettävä ilmaisu ”tai vastaava”.

Tekninen eritelmä määrittää ensisijaisesti viittaamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin.

Milloin se on tarkoituksenmukaista, tarjouspyyntöön tulee sisällyttää myös vaatimukset hankittavien tavaroiden tai palvelujen elinkaarenaikaisten tai muutoin olennaisten ympäristövaikutusten ja -kuormitustekijäin sallituista enimmäismääristä tai tarjouspyynnössä tulee vaatia tarjoajilta selvitystä mainituista ympäristövaikutuksista ja -kuormitustekijöistä kulloinkin tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.

5.3. Tarjouksen tekemiselle varattava määräaika

Osallistumishakemuksen ja tarjouksen jättämiselle varattavan määräajan vähimmäisajasta on EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen osalta säädetty hankintalain mukaisesti. Muissa hankinnoissa tarjouksen tekemiseen on varattava kohtuullinen aika. Mikäli tarjousten tekemiseksi on tilaajasta johtuvasta syystä aiheellista myöntää lisää aikaa, siitä on ilmoitettava kaikille, joilta tarjous on pyydetty. Mikäli tarjouspyyntö on julkaistu HILMA-kanavalla, lisääjasta on ilmoitettava ainakin ko. kanavalla.

6. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta

6.1. Pakolliset poissulkemisperusteet

Hankintamenettelystä on suljettava pois sellainen ehdokas tai tarjoaja, jonka on lainvoimaisella tuomiolla todettu syyllistyneen hankintalain 53 §:n mukaisiin rikoksiin.

6.2. Harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Hankintalain 54 § mukaan hankintamenettelystä voidaan hankintayksikön harkinnan mukaan sulkea pois mm. sellainen ehdokas tai tarjoaja, joka

- on konkurssissa
- on päätetty asettaa selvitystilaan
- on saanut ammatinharjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta lainvoimaisen tuomion
- on ammatinharjoittamisessaan syylistynyt vakavaan virheeseen, jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen
- on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten maksujen suorittamisen
- on osoittautunut epäluotettavaksi antamalla vääriä tietoja hankintayksikölle tarjouksentekijän luotettavuuden arvioimiseksi.

Harkinnanvaraisista poissulkemisperiaatteista tulee ilmoittaa EU-hankintojen osalta jo hankintailmoituksessa ja EU-kynnysarvon alittavien hankintojen osalta tarjouspyynnössä.

6.3. Tarjoajan kelpoisuutta osoittavat asiakirjat

Ehdokkaiden tai tarjoajien kelpoisuuden selvittämiseksi tarjouspyynnössä voi pyytää tarjoajilta mm. seuraavat asiakirjat:

- Todistus siitä, että yritys on kotipaikkamaassaan merkitty ammatti- tai elinkeinorekisteriin (Kaupparekisteriote).
- Selvitys siitä, että yritys on merkitty ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisälain mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin.
- Viranomaisen antama todistus tai valahtoinen todistus siitä, että yritys on maksanut kaikki lainsäädännön mukaiset veronsa (Suomessa todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus).
- Viranomaisen antama todistus tai valahtoinen ilmoitus siitä, että yritys on maksanut kaikki lakisääteiset sosiaaliturvamaksunsa (Suomessa sisältyy selvitykseen verojen maksamisesta).
- Todistus siitä, että yritys on maksanut kaikki lakisääteiset eläkemaksut.

- Selvitys siitä, mitä työehtosopimusta yritys soveltaa tai selvitys keskeisistä työehdoista.

Hankintayksikkö voi edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan rahoituksellisen ja taloudellisen tilanteensa mm. pankin lausunolla, selvityksellä ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksesta tai tilinpäätösasiakirjoilla.

Ehdokkaan tai tarjoajan teknisen suorituskyvyn ja ammatillisen pätevyyden osoitukseksi voidaan vaatia esimerkiksi luettelo tarjoajan aikaisemmista kyseisen hankkeen kannalta tärkeimmistä toimituksista (referenssiluettelo), selvitys tarjoajan laadunvalvonnasta tai hankittavaa tavaraa koskevia näytteitä tai selostuksia tai prosessikuvaus tarjotusta palvelukokonaisuudesta. Selvityksistä, joita hankintayksikkö voi pyytää teknisen suorituskyvyn ja ammatillisen pätevyyden osoittamiseksi, on EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta säädetty tyhjentävästi hankintalain 59 §:ssä.

7. Tarjousasiakirjojen säilyttäminen

Kirjalliset tarjoukset säilytetään avaamattomina lukitussa paikassa niiden avaamistilaisuuteen saakka. Myös avaamistilaisuuden jälkeen on huolehdittava siitä, että tarjoukset niihin kuuluvine hankintapäätöksen kannalta oleellisine liitteineen säilytetään huolellisesti.

8. Tarjousten avaaminen

Saapuneet tarjoukset kirjataan tai niiden päällykseen merkitään tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi. Tietoteknisin menetelmin tehdyt tarjoukset on heti niiden saavuttua suljettava kirjekuoreen, johon merkitään tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi tai muutoin varmennettava tarjousehtojen salaisuus kesken asian käsittelyn. Tarjoukset säilytetään avaamattomina niiden avaamistilaisuuteen saakka.

Tarjoukset avataan mahdollisimman pian tarjousajan päätyttyä ilman julkisuutta hankintayksikköä edustavien henkilöiden toimesta. Avaustilaisuuteen osallistuu vähintään kaksi henkilöä. Avaustilaisuudesta tulee laatia avauspöytäkirja, jonka liitteenä on saadut tarjoukset. Avatut tarjoukset varmistetaan päivämäärällä ja läsnä olevien henkilöiden nimikirjoituksella.

Erillistä avaustilaisuutta, josta pidetään pöytäkirjaa, ei tarvitse pitää pienhankinnoissa, joiden arvo on kohdassa 2.2.4. määritellyllä tavalla vähäinen.

9. Tarjousten hylkääminen

Hankinnasta päättävällä on oikeus hylätä saadut tarjoukset hankintalain mukaisin perustein.

Tarjous on hylättävä, jos

1. se ei ole tarjouspyynnön mukainen,
2. tarjoushintaa ei ole määritelty yksiselitteisesti,
3. tarjouksentekijä on tarjousmenettelyssä toiminut vilpillisesti taikka muuten lain tai hyvän kauppataivan vastaisesti,
4. tarjous on saapunut määräajan päättymisen jälkeen.

Lisäksi tarjous voidaan hylätä, jos

1. kaikki tarjoukset ylittävät tarkoitukseen varatut määrärahat tai hankinta osoitetaan tarpeettomaksi,
2. tarjoushinta on niin alhainen, että on ilmeistä, ettei hankintaa myyjän taloudelliset edellytykset huomioon ottaen voida tarjouksen mukaisesti täyttää. Tarjouksen hylkääminen alhaisen hinnan perusteella edellyttää kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintalain 63 §:n mukaista yksityiskohtaista selvitysmenettelyä.

10. Tarjousten arviointi ja toimittajan valinta

Tarjoukset on käsiteltävä niin hyvissä ajoin, että tarjouksen hyväksyminen voidaan saada tarjouksentekijän tietoon tarjouksen voimassaoloaikana.

Tarjousten vertailun suorittaa hankintayksikkö.

Tarjoajalle voidaan myöntää tilaisuus oikaista ilmeinen tekninen kirjoitus- tai laskuvirhe, jos se ei vaaranna tarjoajien tasapuolista kohtelua. Oikaisu on tehtävä ennen hankintapäätöstä.

Tarjouksista on hyväksyttävä joko se, joka on hinnaltaan halvin tai se, joka on hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ilmoitettujen arviointiperusteiden mukaan kokonaistaloudellisesti edullisin. Hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä on ilmoitettava kaikki ne arviointiperusteet, joita sovelletaan tarjousta hyväksyttäessä.

11. Hankintapäätös ja sen pöytäkirjaus

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan vaikuttavista välivaiheen ratkaisuksista sekä tarjouskilpailun lopullisesta ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Hankintapäätöstä koskeva pöytäkirja laaditaan noudattaen yleisiä hyvän hallinnon periaatteita. Pöytäkirjasta tulisi hankinnan luonteesta ja laajuudesta riippuen ilmetä mm. seuraavat asiat tarvittavin perusteluin:

- hankinnan yleiskuvaus
- hankittava tavara, palvelu tai rakennustyö
- milloin hankintailmoitus on julkaistu HILMA-kanavalla
- käytetty hankintamenettely
- miltä yrityksiltä tarjouksia on pyydetty

- ketkä ovat antaneet tarjouksen
- tarjousten avaustilaisuuden luonne
- tarjoajien kelpoisuus
- yritysten mahdollinen sulkeminen kilpailusta
- tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus/mahdollinen hylkääminen
- tarjouksia koskeva tarkistusneuvottelu, jos sellainen on poikkeuksellisesti pidetty
- tarjousten vertailu mahdollisine vertailutaulukoineen
- voittaneen tarjouksen valinta perusteluineen tarjouspyynnössä esitetyin valinta- ja arviointiperustein
- mahdolliset muut perustelut
- maininta sopimuksen syntymisajankohdasta
- muutoksenhakuohjeet (markkinaoikeus ja hankintaoikaisun käsittelevä toimielin)

Arvoltaan vähäisistä pienhankinnoista ei tarvitse pitää pöytäkirjaa, jos hankintapäätöksestä jää muu asiakirja (esim. kirjanpidossa säilytettävä tosite), josta päätös käy selville, tai pöytäkirjan pitäminen muusta syystä on ilmeisen tarpeetonta.

12. Muutoksenhaku hankintapäätökseen

Kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskeviin hankintapäätöksiin voidaan hakea muutosta valittamalla markkinaoikeudelle. Markkinaoikeudelle tehtävän valituksen rinnalla tai sen sijasta asianosainen voi tehdä hankintalain tarkoittaman hankintaoikaisun hankintayksilölle itselleen. Hankintayksikkö voi myös omatoimisesti korjata päätöstään hankintaoikaisuin.

Asianosaisella on mahdollisuus hakea muutosta hankintalain mukaisella hankintaoikaisulla myös kansallisen kynnysarvon alittavissa pienhankinnoissa siitä huolimatta, että hankintalakia ei sovelleta näihin hankintoihin. Pienhankinnoissa asianosaisen käytettävissä on myös kuntalain mukainen oikaisuvaatimus.

13. Sopimuksen tekeminen

Hankinnasta tehtävä sopimus tehdään noudattaen sopimuksen tekemistä koskevia voimassa olevia yksityisoikeudellisia säännöksiä kuten oikeustoimilakia. Hankintalaki edellyttää, että kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintapäätöksen jälkeen laaditaan kirjallinen sopimus. Sen vuoksi hankintapäätös ei luo sopimussuhdetta tilaajan ja tarjoajan välille, mikä on ilmoitettava hankintapäätöksessä. Sen sijaan muissa kuin hankintalain tarkoittamissa hankintasopimuksissa sopimus syntyy oikeustoimilain mukaan tilaajan ja tarjoajan välille välittömästi sen jälkeen, kun tarjoaja on saanut tiedon tehdystä päätöksestä ja ottanut siitä selon.

Sopimusten laatimisen helpottamiseksi voidaan käyttää alan yleisiä sopimusehtoja, kuten julkisten hankintojen sopimusehtoja JYSE 2009 (tavarat ja palvelut), rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja YSE 1998, konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 1995, julkisen hallinnon ICT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja JIT 2007 ja kone- ja kuljetuspalveluiden yleisiä sopimusehtoja KE 2008. Yleisiä sopimusehtoja voidaan käyttää hankinnan laatuun soveltuvalla tavalla lyhennettyinä, muutettuina tai lisätiiedoilla täydennettyinä.

Pienhankinta voidaan tehdä ilman hankintasopimusta, jos sopimuksen tekeminen on ilmeisen tarpeetonta.

14. Ennakot

Toimittajalle voidaan ainoastaan poikkeustapauksissa myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on vaadittava riittävä vakuus.

15. Vakuudet

Hankinnan sopimuksen mukaisen täyttämisen varalta voidaan tarvittaessa vaatia vakuus. Tästä pitää olla maininta jo tarjouspyyntöasiakirjoissa.

Vakuudeksi voidaan hyväksyä raha- tai vakuutuslaitoksen antama omavelkainen takaus, pankin antama talletustodistus tai tilaajan hyväksymä muu luotettava vakuus.

16. Hankinnan vastaanotto ja hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

Toimituksen viivästyessä tai toimittajan syyllistyessä virheelliseen tai sopimuksenvastaiseen toimitukseen taikka jos toimittaja muulla tavoin rikkoo sopimusta, asiasta on viipymättä reklamoitava. Reklamaatio on tehtävä kirjallisesti tai muutoin niin, että reklamaation tekeminen ja sen sisältö voidaan jälkikäteen todistaa.

17. Esteellisyys

Hankinta-asian valmisteluun ja päätöksentekoon osallistuva henkilö ei saa olla esteellinen. Vastaavasti hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavaran tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa ja hallintolaissa.

18. Asiakirjojen julkisuus ja salassapito

Se, keneltä tarjouksia on pyydetty tai ketkä ovat jättäneet osallistumishakemuksen, on julkinen asia sen jälkeen, kun asia on päätetty tai kirjattu viranomaisessa. Sen sijaan hankintayksikölle saapuneet tarjoukset eivät ole vielä avaamisen jälkeen julkisia. Julkisuuskelpoinen päätös on syntynyt, kun hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen ja kun asiaa koskeva pöytäkirja on allekirjoitettu ja tarkastettu.

Hankintayksikön tulee päätöksen jälkeen antaa päätös tiedoksi kilpailuun osallistuneille tarjoajille. Asianosaisille toimitettuun päätökseen on liitettävä kaikki päätöksentekoon liittyvät tiedot, jotta heillä on mahdollisuus arvioida päätöstä ja käyttää lakisääteisiä muutoksenhakekeinoja. Lopullisesti kaikki hankinta-asiakirjat tulevat julkisiksi liikesalaisuuksia lukuun ottamatta, kun hankintasopimus on tehty.